

M. KOLANKIWSKY

У ДЖЕРЕЛ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Звичайно, що тих три тижні, проведені недавно в Україні, залишаться для нас незабутніми. Подумати тільки, — простяглась ось перед нами вся Україна з Харкова аж по Ужгород, — із закосиченим розцвілими каштанами Києвом, квітучими полтавськими садами, завжди метушливим Львовом й сповитою вже літньою сиззю прекрасною Ялою!

Цього не забувається. Як і не забувається гарячого стиску рук та блискучих й аж вологих очей сотень нових, чудових друзів. Це неймовірно мило освідомлювати собі, що зараз ми стоїмо з ними в одній шерензі, плече біля плеча.

Багато світу довелося нам досі побачити. Навіть і тепер, вже виїхавши з України, ми пройшли ще пів Європи. Бачили багато гарних міст, гір і побереж, але знайте: кращої й багатшої землі, як Україна, немає на світі. Це свята правда!

Генеза поїздки

Журнал "Ми і Світ" видається вже вісімнадцятий рік. З першого номера аж по сьогодні, не зважаючи на кожночасні більш чи менш прихильні настрої по той і по цей бік, ми весь час намагалися не втрачати контакту з джерелами української культури й інформувати про всі прояви українського культурного життя.

Зайнявшись пропагандою українського мистецтва й поширенням мистецьких творів, ми весь час мріяли про те, щоб побіч українського еміграційного мистецтва могли репрезентувати також оригінальне мистецтво України. Йдучи по цій лінії, ми прийняли були першу виставку Шевченківської графіки, що й допомогло нам привернути до себе увагу культурних кіл України.

Кореспондуючи з мистецькими колами й Українським товариством культурного зв'язку й дружби із зарубіж-

1967

У джерел української культури

9

ними країнами, ми весь час підкреслювали, що нашим бажанням є не тільки діставати мистецькі виставки з України, але також влаштовувати в українських містах виставки українських мистців, які працюють за кордоном.

В березні ц. р. ми дістали телеграму, підписану головою Українського товариства культурного зв'язку й головою Спілки художників України, в якій запрошувалось нас прибути в Україну, оглянути мистецькі збірки й обговорити всі пов'язані з виставками й закупом картин проблеми.

Бельгійська летунська компанія "Сабена" допомогла нам у цій подорожі, даючи один безплатний летунський квиток в заміну за оголошення на сторінках "Ми і Світ". Тут слід сказати, що літаки "Сабени" справді найкращі й обслуга на них ідеальна. Можемо зовсім щиро поручити її нашим читачам.

Нашу туру по Україні й до Москви (щоб поладнати експортні формальності) ми запланували самі ще в Торонті. Інтурист признав нам т. зв. бизнесову тарифу, за якою ми ще в Канаді заплатили кошти

нашого перебування й транспорту по Радянському Союзу.

Заки виїхати в подорож, ми мали розмову із керівником департменту Східної Європи в канадському міністерстві закордонних справ в Оттаві, щоб знати ставлення нашого уряду до запланованої нами програми імпортування картин мистців з України та влаштування обмінних виставок. Ми зустріли велику прихильність і повне схвалення наших задумів. Під час розмови в Оттаві ми домовились також про дату куртуазійної візити канадському амбасадорові в Москві, яка й відбулася 12 травня ц. р.

Наше перебування в Україні

Ми обидвоє з дружиною прилетіли літаком Аерофлоту з Відня до Києва 3 травня ц. р. на аеродром Бориспіль.

За весь час нашого перебування на терені СРСР ми втішались особливою увагою товариств, які нас запросили, та майже дипломатичними привілеями. Наших речей не перевірювано ні при в'їзді, ні при виїзді з Радянського Союзу.

1967

15 July 67

На летунському дворі в Борисполі нас зустріли представники Українського товариства культурного зв'язку й дружби із зарубіжними країнами, в цьому й В. З. Чепига, керівник відділу культури цього ж товариства — мила й інтелігентна молода людина, журналіст по освіті й мистець по обдаруваннях, який був опісля незмінним товаришем у всіх наших подорожжів і відвідинах аж до Ужгорода.

Весь час нашого перебування в Україні і в Москві ми жили в готелях Інтуриста.

Наступного дня після прибуття в Київ нас прийняло Товариство культурного зв'язку й дружби із зарубіжними країнами. Присутніми були: Катерина А. Колосова — голова й Келіна Анаст. І. — заступниця голови та керівники всіх відділів товариства. На прийомі були також: голова Спілки художників України Василь Касіян та заступник голови — Микола Глуценко.

Черговим був прийом у Спілці художників України, на якому, побіч згаданих уже голови й заступника голови, був секретар Спілки — Ігор

І. Верба й керівники поодиноких секцій Спілки.

Під час нашого перебування в Києві нас вітала також у своєму домі Спілка письменників України. Присутніми були: Юрій К. Смолич, О. І. Полторацький, О. М. Підсуха, М. Я. Зарудний та ін.

Відбулася також офіційна візита в заступника міністра культури УРСР, С. К. Кирилової. Був присутній там і В. Ф. Яценко, завідуючий департаментом мистецтва.

На цих прийомах і на всіх прийняттях в інших містах України ми обширно інформували присутніх з культурним життям української еміграції й знайомили їх з метою нашого приїзду.

На нас ждала вже в Києві виставка картин кількох десятків художників, на якій ми й почали складати список праць, що їх хочемо придбати для наших галерей. Нам дано також змогу оглянути кількадесят майстерень художників, познайомитись з усією їх творчістю, підібрати з неї нами бажане й намітити цілу низку майбутніх індивідуальних виставок у галереях "Ми і Світ".

З цілою творчістю маестра Василя Касіяна ми познайомилися на його великій ретроспективній виставці, яка саме відбувалася в залах музею українського мистецтва, по якій він сам зволив нас опроваджувати. Ми були також гістьми на вечері в його помешканні. Ми оглянули теж сотні картин маестра Миколи Глуценка й були приватними гістьми його сім'ї, познайомившись там також з інтересною творчістю його сина Олекси.

Ми оглянули декілька різьб і багато фотографій праць Галини Н. Кальченко, голови секції різьбарів України. Там познайомилися також із мистцем, драматургом і кіно-режисером, автором чудового пам'ятника Т. Шевченка в Полтаві, І. П. Кавалерідзе.

Побували в майстернях знаменитих графіків В. Г. Литвиненка, О. Г. Данченка, Г. В. Якутовича, О. Ф. Фіщенка, В. С. Куткіна.

Побували в Тетяні Яблонської, яка показала нам картини, що їх готує до чергової виставки — такі ж соняшні, як і сама художниця, закохана в українське народне ми-

стецтво. Ми знайомились також з її майстерною графікою, якої окрему виставку згодом оглянули у Львові.

Сергій Ф. Шинко, пейзажист-лірик; з його творчості ми вибрали чимало пейзажів Києва й історичних пам'яток.

Ми оглянули і музей Українського народного декоративного мистецтва у Києво-печерській лаврі (картинна галерея, на жаль, саме ремонтувалась, а в нас не було часу скористуватись запрошенням директора — познайомитися з галерейними фондами), де багато уваги присвятив нам директор Василь Г. Нагай. Музей нараховує 48.000 експонатів. Тут, як і в Софійському соборі — в музею весь час бачите сотні відвідувачів. По золотому Софійському соборі нас опроваджував науковий працівник Ірина Головань, знайомлячи нас з технікою реставрації недавно відкритих первісних фресок й показуючи дбайливо бережені нашарування віків. Саркофаг Ярослава Мудрого, виставлений у лівому крилі собору, надає музеєві характер мавзолею.

У музеї Тараса Шевченка

нас приймала дир. К. П. Дорошенко. Там збережені всі реліквії по Кобзареві, — речі щоденного вжитку, малярське приладдя, оригінали мистецьких робіт, рукописи, перші видання “Кобзаря”, переклади, пам’ятки культу Шевченка в Україні і поза її межами.

В один з наступних днів ми поїхали автом до Канева, щоб поклонитися могилі Шевченка і скласти у стіп його величчю пам’ятника символічний букет, оформлений з квітчастої хустки, що її привезли з Канади. Весняний Дніпро все ще заливав лісок і луки у підніжжя Канівської гори, надаючи їм ще більшої величності. Могила Шевченка — це, мабуть, унікальне місце у світі, непов’язане з релігією, що оповите таким глибоким, майже релігійним культом. Емоційно воно ледве не дорівнює таким всесвітньо відомим огнищам культу, як Мекка, Фатіма чи Лурд...

* * *

Харків у нашому уявленні — це було залізо-бетонне місто заводів. Насправді ж, воно потонає в зелені, подіб-

но як Полтава, Київ і більшість українських міст.

Порівнюючи з Москвою, вся Україна робить враження великого курорту. Така ж і вдача людей — погідна, дещо повільна, відпочинкова.

Харківський університет хвалиться тим, що він найдавніший університет України. Нас приймав на ньому ректор — Володимир Хоткевич (син письменника Гната Хоткевича) визначний фізик, в асисті проректора А. Д. Перезовова, проф. Рибалки, проф. Медведєва, проф. Королівського й доцентів Зіни Голубової, І. Тарнова й Петра Коржа.

В Харківському музеї образотворчого мистецтва нас привітав директор Микола П. Роботянов та художники: Л. І. Чернов, П. А. Шигиша, Олена М. Яковенко, М. С. Сліпченко та ін. Там же влаштувало нам виставки їх мистецьких творів. Ми відвідали також чудовий харківський Благовіщенський собор та ввечері побували в театрі ім. Т. Шевченка (колишній театр Леся Курбаса) на п’єсі Леся Українки “Камінний господар”.

Між Харковом і Полтавою одна родюча рівнина — ніде ні горбочка й зелені сліве не така темна й глибока, як весь той чорнозем. І тільки аж під самою Полтавою рівнина задовольняється, щоб додати ще білизни чарівності цій колесці української літератури. Славиться Полтава й своїм Хресто-вездвигнєнським собором, який тягнє Хмельниччину, і прекрасним будинком Земства, який побудував і прикрасив незрівнянним народним орнаментом Василь Гр. Кричевський, і чудовим музеєм народного мистецтва, що ним керує мистець Павло М. Горбачев, який так прекрасно малює пейзажі Ворскли, і домами-пам’ятниками Котляревського, і Гоголя, і зарослим сьогодні садами полем Полтавського бою, де з-поміж трав ще виринають воєнні укріплення...

* * *

Всі чарівні місця світу мають своїх поетів і своїх малярів. Українська Ялта має Валентину П. Цветкову, яка власними руками побудувала на обриві гори свою хату-студію і малює соняшні натюр-

морти на тлі чи не найчарівніших пейзажів світу.

Ми жили три дні на терені Великої Ялти, в санаторії “Україна” в Сімеїзі. За нами сизів верх Ай-Петрі, а перед нами, з-поміж кипарисів синіла безмежна даль Чорного моря. В управі міста нас вітав заступник голови міськвиконкому інж. М. М. Черненко. Ми пили квас і вино з придорожніх бочок, бачили будинок, де відбулась Ялтинська конференція, оглянули зразковий міжнародний піонерський табір “Артек”...

На заключному засіданні в Товаристві культурного зв’язку й дружби із зарубіжними країнами, де побіч згадуваних вже керівників товариства й Спілки художників України, ми мали приємність зустрітися із визначним дослідником історичних пам’яток України — Григорієм Логвином, ми щиро висловлювали наше захоплення прекрасною творчістю українських мистців. “Порівнюючи, — говорили ми — мистецька творчість емігранції є доволі скромною. Нам годі рівнятися з багатством талантів України. Нічого незвичайного ми

живописцем карпатських полонин. Це він із А. М. Каша-ем супроводили нас до дому-музею не так давно померлого великого закарпатського мистця А. Е. Ерделі, якого дружина дозволила нам оглянути його велику спадщину.

Закарпатські друзі-мистці опроваджували нас по залах Мукачівського замку-музею і ввечері гостили нас всіма закарпатськими винами в ними мистецьки оформленій винарні. Вони й прощали нас у дальшу дорогу до Праги.

Зворушливим було й те, що попрощати нас в Ужгород прибув також дехто з київських друзів. Спасибі усім за справжню українську гостинність.

Практичні досягнення

Супроводжені керівником відділу культури Українського товариства культурного зв'язку із закордонними країнами, ми відбули ділову розмову з двома директорами Новоекспорту у Москві й одержали виключне право експортувати картини із Радянського Союзу до Канади. Одночасно були узгоднені всі фінансові умови.

Із бачених виставок і переглянутих по робітнях праць ми вибрали кілька сотень картин українських мистців. Близьким часом вони будуть зібрані в Києві й проглянуті спеціальною оціночною комісією. Після узгоднення з нами ці картини будуть відправлені до нашої галереї.

Підбираючи картини, ми брали до уваги їх мистецьку вартість і одночасно їх тему. Багато там пейзажів українських міст, гір і моря, пам'ятників нашого минулого, таких як Софійський собор, Золоті ворота, львівські шедеври архітектурного будівництва, натюрморти — оперті на українських народних мотивах і т. д. Глядячи з технічного й стилевого боку, то заступлені тут усі роди техніки й ледве не усі стилі, за винятком чистого абстракту.

Ми спільно запланували декілька одноосібних виставок. З канадського і радянського боку ми дістали запевнення, що мистці зможуть одержати візи, щоб бути присутніми на виставках.

В принципі прийнято нашу пропозицію, щоб у Києві та інших містах України були

влаштовані виставки праць українських еміграційних мистців.

***

Відвідавши колись нашу галерею, Віталій Коротич писав: "Тут немає галасливої політики..."

Це було галасливою політи-

ки і в наших зустрічах та наших розмовах з мистцями України. Було тільки щире, обобічне бажання відкрити ширші горизонти українському мистецтву. І було недеклямоване відчуття, що ми рідні брати, не зважаючи на те, що ділять нас моря й ідеології.

М. Коляківський

ЯКІ БУЛИ ГАЗЕТИ

За свідченням історика Йосифа Флавія, прообраз сучасної газети був ще в стародавньому Вавілоні. Спеціально призначені люди вели записи найважливіших подій і сповіщали про них народ. Римські бюлетені, які запровадив Юлій Цезар, містили короткі протоколи засідань сенату, а також повідомлення про різні події в житті римлян.

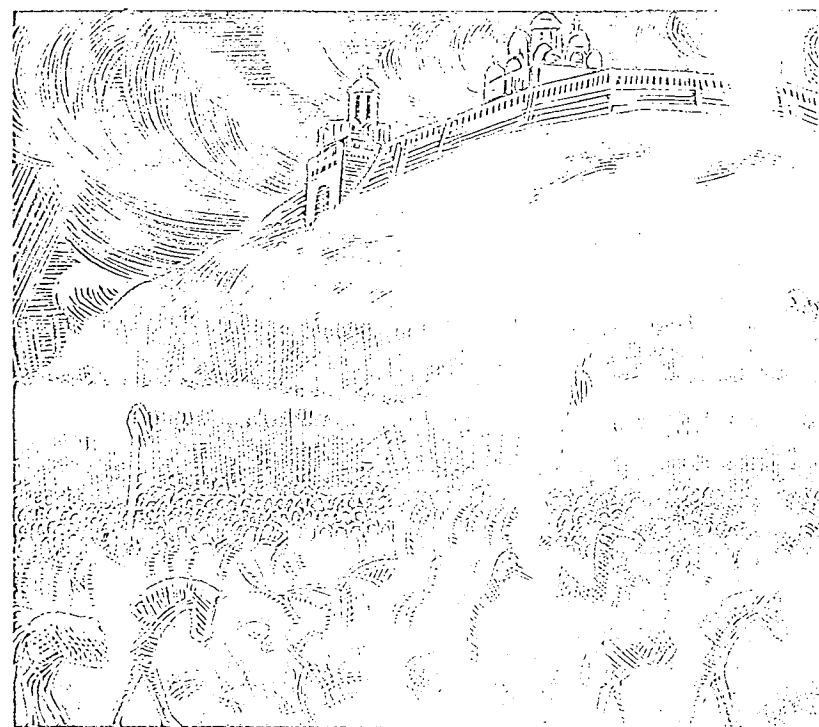
У середині XVI століття в Парижі з'являється перша в Європі писемна газета. Невдовзі такі ж вісники почали виходити в Лондоні, Гамбургу, Лубеку, Венеції.

Уперше саме слово "газета" в нинішньому його значенні вимовили двісті років тому в Італії. Там вийшла "Газетт ді Венеція", яка коштувала два сольді, або одну газетту. Венеційська грошова одиниця давно зникла, а слово залишилося в багатьох європейських мовах.

Серед газет траплялися найдивовижніші. Скажімо, 1831 року в Лондоні якийсь Бертольд видавав газету під назвою "Політична посова хустинка". Друкувалася вона на батистовому полотні; прочитав, виправ — і маєш хустинку. Вийшло всього 144 номери. 1897 року їх повний комплект було продано за 300 фунтів стерлінгів.

Та, звісно, переважна більшість газет — звичайні. Не зважаючи на розвиток радіо й телебачення, вони залишаються в усіх країнах найпоширенішим способом інформації. За відомостями ЮНЕСКО, щодня у світі виходить 314 000 000 примірників газет. Тиражі їхні неперпинно збільшуються.

Я. Яценський

MAY - JUNE 1967

МІСВІТ

THE UKRAINIAN MAGAZINE
WE AND THE WORLD

Bloomsday prints sparkle with Joyce

By KAY KRITZWISER

Saul Field, Toronto printmaker who can quote you Finnegan's Wake at the drop of his familiar blue beret, is back at work on his latest portfolio, The Bloomsday Suite, based on James Joyce's Ulysses. In June, Field attended the first international James Joyce Symposium in Dublin.

"I steeped myself in the Joycean air," Field enthused. He walked the streets of Dublin where the Joycean characters walked and lived. "After Dublin, now I can see the whole concept of Ulysses. Before I began my portfolio, I researched Joyce for two years. But the Dublin trip was the icing on top of the cake."

Field, whose portfolios Themes from the Old Testament and Legends of French Canada are in libraries and museums all over the continent, has sponsors for 25 editions of The Bloomsday Suite. The portfolio is divided into four sections, four pages to a section. The first section is already finished. As he completes each section, Field delivers them to his sponsors, serial fashion.

On just such a delivery to Tom O'Connell, library director at York University, the idea of going to Dublin for the symposium was planted. "Why not?" said O'Connell. "Why not?" echoed Field — but dubiously. Pressured by O'Connell, Field applied for a Canada Council travel grant and within 10 days, Field was on his way to Dublin.

In London, Field saw the film Ulysses but was disappointed with it. "The stream of consciousness concept had been tossed out the window," he said. "What was left was just another dirty film."

The first four prints of The Bloomsday Suite include The Scullery Maid (Mary Driscoll in the courtroom scene), Blazes Boylen and Molly, The Nymph and Leopold Bloom and Bella Bello (the brothel sequence.) On each print is a pertinent Joycean quote in childish lettering. This is the work of Field's six-year-old daughter, Martina, whose Hansel and Gretel print recently won in an international competition. "I wanted to get that feeling of innocence that Joyce had and that's what Martina's lettering has."

A LOOK AT THE UKRAINE

Soviet artists work in a system that is alien to the Canadian artists' world, according to Mykola Kolankiwsky, owner of W & W Galleries. For Soviet artists, there is no such thing as the private collector. The Government buys their work and gives it the widest public exposure.

Kolankiwsky and his wife, Olha, went to the Ukraine recently on the invitation of the Ukrainian Artists' Association, a Government-directed agency, and the Society of Friendship and Good Relations with Outside Countries. He was the first art dealer from a non-Communist country to be invited official-

ly by these groups. His visit was approved by Canada's Department of External Affairs.

Kolankiwsky was received in Moscow by members of the Canadian embassy before a tour which included visits to 50 artists in their ateliers, as well as visits to galleries, museums and universities in the Ukraine's important cities. In Kiev, an exhibition including 200 works by 50 painters was put together especially for his visit and he was given the choice of purchase from the collection.

"I saw everything the Ukrainian artists are doing — their official and unofficial work," Kolankiwsky said. "I saw no abstracts but some modern art. The Government supports realistic art, of course, and buys it. Naturally the artists serve a concept that art should serve the state." Art hangs everywhere, in parks, in subways and in and on public buildings.

Soviet artists are favored persons, Kolankiwsky commented. Their art education is Government-sponsored with free tuition, board and room and art materials. After art college, artists receive many commissions and live in preferred accommodation.

"But all the artists expressed one dream to me: to be exhibited in the West," Kolankiwsky said. "They want the prestige of recognition."

He was given every opportunity to buy for next season's exhibitions. The only stipulation was that payment had to be in dollars, not rubles.

A Kiev commission will put an export price on the 300 oil paintings Kolankiwsky chose. The artist will receive the full price, but in rubles. The difference, in dollars, will go to the Government. Kolankiwsky, by agreement, has three months' credit. Then he must pay half the total price. After six months, he can pay the balance or get back his half of the price.

He found works of art in Russia were higher priced than in Canada by about one-third. Oils are seldom allowed out of the country, and only if paid for with dollars.

HART HOUSE ART GALLERY

Three recent graduates of the Ontario College of Art have achieved that blissful plateau: gallery space to show their work. Hart House Art Gallery, which takes its responsibility as a teaching gallery seriously, shows the work of Valentino Laudadio, Bill Frampton and Leslie Richards until Aug. 20. Laudadio leans to hard edge, hard colors, with predictable results in Volcano, and much more subtlety in his edgy Nude Women. Frampton is entirely devoted to big-shaped canvases and, because he keeps them simple and dramatic as in Israel, his idea comes through. Richards, working in collage, makes an unpleasant mess of things in Three with rusty bolts glued around a battered license plate, but does much better with his simple pink and white collages. The three may not have set

the world and drive.

At Pollo ing new ar astutely re The new never look beside the chunky, br irony in An ture of a Cameron's, Snowballs a his show n whimsy go sight in th prints by wrestled wi bered Imag these three!

At Centr collection c restitution t ago, unsun put togethe Windsor as tour of Can first, a cen ed whereve with the m ery than v who explor less huddle boo and th their anim of Canada like View with Tree Confederat

Otto Ro of art at shows six color pair landscape which so achieve. I but he al rather th With ti shows se of Londor ing manij

The Di Church G The Ni hibition the Arts. The exhib Ontario (